



شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه حضرت صدیقه فاطمه (سلام الله علیها) شهر گرگان

پایان نامه سطح دو (کارشناسی)

عنوان

علل تعامل امام علی علیه السلام با خلفاء

استاد راهنما

خانم سمیه جهان تیغ

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر نصرتی

پژوهشگر

زهرا علمی

خرداد ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه حضرت صدیقه فاطمه (سلام الله علیها) شهر گرگان

پایان نامه سطح دو (کارشناسی)

عنوان

علل تعامل امام علی علیه السلام با خلفاء

استاد راهنما

خانم جهان تیغ

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر نصرتی

پژوهشگر

زهره علمی

خرداد ۱۳۹۴

تقدیم به :

ساحت مقدس و نورانی امیر المؤمنین علی علیه السلام، کهن درخت تنومند هاشمی که درختی است
بارور به نبوت و سر سبز و خرم به امامت و تقدیم ساحت پاک و نورانی فرزند دلبندش، گل سر سبد
هستی، مهدی صاحب الزمان (عجل ا..تعالی فرجه الشریف) به امید روزی که بیاید و عدالت علوی را
برپا کند.

تقدیر و تشکر:

به شما اساتید گرانقدری که در این سالهای تحصیل یاری ام کردند و به خصوص استاد ارجمندم سر کار خانم جهان تیغ که در ارائه این تحقیق راهنمای من بودند. ضمناً از خانواده مهربانم خصوصاً همسرم که در این راه یاری ام دادند نهایت سپاس و تشکر را دارم.

علی علیه السلام نیز بر این موضوع واقف بود که واز دریچه ای غیر از خلافت و رهبری بر مسلمین در جامعه حضور پیدا کردند. در حقیقت حکومت علی علیه السلام و بیعت ایشان با خلیفه اول امنیت داخلی برقرار کرد واز تجزیه اسلام و مسلمین جلوگیری نمود و اشاره امام علی علیه السلام به خلیفه دوم در زمینه امور نظامی و جنگی فتوحات بسیاری را نصیب مسلمین کرد و ثروتهای زیادی وارد بلاد اسلام شد و مسلمانان در زمینه اقتصادی به شکوفایی رسیدند.

همچنین همکاری علی علیه السلام با خلفا در جهت امور قضایی و دینی بدعت صاحبان رأی را درهم شکست و علاوه بر نجات اسلام از انحراف، جان بسیاری از انسانهای بی گناه را به آنان بخشید.

دخالت مستقیم علی علیه السلام در مناظرات و مباحث علمی عصر خلفا، آبروی اسلام را خرید واز حیثیت آن دفاع نمود و در پی آن بسیاری از بزرگان و اندیشمندان اهل کتاب به اسلام روی آوردند، که این خود تبلیغی بزرگ برای اسلام جوان محسوب می شد .

و حال می توان گفت: که عمده تعامل علی علیه السلام با خلفا از باب مصلحت و حفظ منافع اسلام بود و این مهم محقق نمی شد مگر با وحدت بین مسلمین. و اسلام بعد از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم، با تدبیر و خردمندی علی علیه السلام قوت گرفت و پا برجا ماند.

پیشنهادهات

در این تحقیق ضمن بیان تعاملات علی علیه السلام با خلفا علل آن نیز بیان شد. اصل کلی تعامل علی علیه السلام با خلفا برقراری وحدت بین مسلمین بود که یک امر حیاتی برای جامعه مسلمین محسوب می شود. لذا در جامعه امروز اسلام که خطر تفرقه آن را تهدید می کند انتظار می رود که

سران آن از دامن زدن به توطئه ها و فتنه های دشمنان جلوگیری کرده و اصل وحدت را بین مسلمین تقویت کنند. این مهم محقق نمی شود مگر با:

- ۱- ارتباط سران دولتهای اسلامی به دور از هرگونه تعصبات قومی و مذهبی
- ۲- معرفی علی علیه السلام و سیاستهای آن حضرت به عنوان یگانه پرچمدار وحدت در جامعه اسلامی از طریق نشر کتب و مقالات در این خصوص
- ۳- ارتباط خواص جامعه اسلامی که متشکل است از سران حکومتی، علما، دانشمندان و نخبگان ، در زمینه های مختلف سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و..... و اشاعه آن در بین عامه مردم
- ۴- تعاملات فرهنگی فرق مذاهب مختلف اعم از شیعه و سنی و اشاعه آن در بین مردم
- ۵- نشر کتب و مقالات در خصوص وحدت و تعاملات مذاهب گوناگون
- ۶- لزوم همفکری و همکاری مذاهب شیعی و سنی در دفع حيله ها و توطئه های دشمنان

منابع و مأخذ

قرآن

نهج البلاغه

۱. آیتی، عبدالمحمد، العبر تاریخ ابن خلوون، ج ۱، چ اول، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، بی

جا، ۱۳۶۳

۲. الرازی، ابو عسکریه، تجارب الامم، ابوالقاسم امامی، ج ۱، چ -، تهران، ۱۳۶۹

۳. ایزدپور، محمدرضا، «مناظرات علمی اهل بیت علیهم السلام»، فرهنگ کوثر، شماره ۸۲، ۱۳۸۹.

۴. پیشوایی، مهدی، سیره پیشوایان، چ بیست و یکم، قم، ۱۳۸۸.

۵. ثقفی کوفی، ابواسحاق ابراهیم محمد، الغارات و شرح و اعلام آن، عزیزالله عطاردی، ج - ، چ - عطارد، تهران، ۱۳۷۳.

۶. جعفریان، رسول، تاریخ خلفا از رحلت پیامبر تا زوال امویان، ج - ، چ دوم، دلیل ما، قم، ۱۳۸۲.

۷. دانش، اسماعیل، «تعامل امام علی علیه السلام با خلفا در جهت وحدت اسلامی» اندیشه تقریب، شماره چهارم، ۱۳۸۴.

۸. دینوری، ابن قتیبه، امامه والسیاسه، (تاریخ خلفا) سید ناصر طباطبایی، چ - ، ققنوس، تهران، ۱۳۸۰.

۹. دینوری، ابوحنیفه، احمد بن داوود، الاخبار الطول، محمود مهدی دامغانی، چ چهارم، نشر نی، تهران، ۱۳۷۱.

۱۰. رجبی (دوانی)، محمدحسین، تاریخ تحلیلی دوران عصمت امیرالمؤمنین علی علیه السلام، چ اول، دانشگاه امام حسین با همکاری انتشارات فرات، تهران، ۱۳۷۹.

۱۱. رضوانی، جابر، قضاوتها و معجزات حضرت علی علیه السلام، چ دوم، پیام عدالت، تهران، ۱۳۸۶.

۱۲. سبحانی، جعفر، فروغ ولایت، تاریخ تحلیل زندگانی امیرالمؤمنین، چ سیزدهم، موسسه امام صادق علیه السلام، قم، ۱۳۹۱.

۱۳. سبحانی تبریزی، جعفر، «فرازهایی حساس از زندگانی، امیرالمؤمنان (امام و مشکلات سیاسی

خلیفه اول»، درسهایی از مکتب اسلام، شماره دوازدهم، ۱۳۵۵

۱۴. _____، _____، «فرازهایی حساس از زندگانی، امیرالمؤمنین (امام نیازهای

علمی عثمان و معاویه را برطرف می کند.» درسهایی از مکتب اسلام، شماره سوم، ۱۳۵۷

۱۵. سیاح، احمد فرهنگ بزرگ جامع نوین، ترجمه المنجد، ج ۲، چ هفتم، انتشارات اسلام، تهران،

۱۳۸۷

۱۶. شری، محمدجواد، امیرالمؤمنین اسوه وحدت، محمدرضا اعطایی، چ اول، بنیاد پژوهشای

اسلامی، مشهد، ۱۳۷۹

۱۷. شفیع آبادی، عبدالله، کتاب راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی، چ —، سازمان مطالعه و

تدوین کتب علوم انسانی و دانشگاهها (سمت)، تهران، ۱۳۹۳

۱۸. _____، _____، فنون و روشهای مشاوره، چ بیست و یکم، فکرنو، تهران، ۱۳۹۳

۱۹. طبری، محمدبن جریر، تاریخ طبری، ابوالقاسم پاینده، ج ۵ و ۶، چ اول، اساطیر، تهران، ۱۳۷۵

۲۰. ظریفیان شفیع، غلامرضا، دین و دولت در اسلام، چ اول، میراث ملل، تهران، ۱۳۷۶

۲۱. عسگری، سیدمرتضی، سقیفه بررسی و نحوه شکل گیری حکومت پس از رحلت پیامبر، چ

ششم، علامه عسگری، قم، ۱۳۸۹

۲۲. علی ابن اثیر، عزالدین، الکامل فی التاریخ، ترجمه ابوالقاسم حالت وعباس خلیلی، ج ۸ و ۹، چ —

، موسسه مطبوعاتی علمی، تهران، ۱۳۷۱

۲۳. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، چ —، رهیاب نوین هور، تهران، ۱۳۸۹

۲۴. فیرحی، داوود، سیمای عمومی نظام سیاسی و دولت در اسلام، چ —، سازمان مطالعات دین

کتب انسانی، دانشگاهها، تهران، ۱۳۸۲

۲۵. قایدان، اصغر، «فتوحات در عصر خلفا و نقش امام علی علیه السلام»، کیهان اندیشه، شماره

پنجاه و ششم، ۱۳۷۳

۲۶. کوفی، ابن اعثم، الفتوح، ترجمه محمد بن احمد مستوفی هروی، چ —، انتشارات آموزش

و پرورش انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۲

۲۷. مسعودی، ابوالحسن علی بن حسین، التنبيه لاشراف، ابوالقاسم پاینده، چ دوم، انتشارات علمی

و فرهنگی، تهران، ۱۳۶۵

۲۸. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، چ اول، نامن، تهران، ۱۳۸۴

۲۹. نصیری رضی، محمد، تاریخ تحلیلی اسلام، چ نوزدهم، دفتر، نشر معارف، قم، ۱۳۸۱

۳۰. یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ابراهیم آیتی، چ ششم، ج ۲، انتشارات علمی و

فرهنگی، تهران، ۱۳۷۱